

УДК

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА
ПРИНЦИПИ АКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
В СУЧАСНИХ МЕТОДИКАХ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Максимова Ірина Олександрівна, викладач, ХНЕУ імені С.Кузнеця, Харків, Україна,
ПІБ другого автора, ступінь, вчене звання, назва організації, місто, країна,
ПІБ третього автора, ступінь, вчене звання, назва організації, місто, країна

Анотація — Комуникативність припускає побудову навчання, як моделі процесу спілкування. Стаття описує принципи активної комунікації в сучасних методиках викладання іноземної мови, розглядає основні риси процесу спілкування та виявляє різні стимули мотивації для спілкування.

Ключові слова — колективна спільна діяльність, комуникативна мотивація, принцип активної комунікації, пізнавальна самостійність, принцип квантування і програмування навчального процесу.

Сучасні методики викладання іноземної мови взагалі характеризуються своєю комуникативною і антропоцентричною спрямованістю, одним із варіантів якого, є інтерактивне навчання. Інтерактивність змінює загальну схему взаємодії учня і вчителя, змінює характер організації навчального процесу в цілому, змінює традиційне ведення уроку.

Сутність інтерактивної методики полягає в тому, що відбувається психологічна перебудова взаємодій, які імітують реальне спілкування. Ціллю навчання іноземній мові є навчити учнів не тільки брати участь у комунікації англійською мовою, але і брати активну участь у становленні і розвитку особистості учня.[1;17]

Виходячи із цього, більша частина сучасних методик навчання англійській мові засновані на принципі активної комунікації.

Комуникативність припускає побудову навчання, як моделі процесу спілкування. Щоб додати навчанню основні риси процесу спілкування, по-перше, необхідно перейти на особистісне спілкування з учнями, застосовувати принцип індивідуалізації в комуникативній методиці, принцип індивідуально-орієнтованого мислення в інтенсивній методиці і т.д., завдяки чому в роботі з аудиторією складається нормальний психологічний клімат. По-друге, для розв'язку цього завдання необхідно використовувати всі способи спілкування - інтерактивний, коли відбувається взаємодія вчителя з учнями на основі якої-небудь діяльності, крім навчальної, перцептивний, коли має місце сприйняття один одного як особистостей, минаючи статуси вчителя і учня, інформаційний, коли учень і вчитель міняються своїми думками, почуттями, а не словами і граматичними структурами. І третя необхідна умова - це створення комуникативної мотивації - потреби, яка спонукає учнів брати участь у спілкуванні з метою змінити взаємини зі співрозмовником. Спілкування повинне бути побудовано таким чином, щоб відбувалося поступове оволодіння мовним матеріалом.[2;173]

Мотивацією для спілкування можуть бути різні стимули. При роботі із проектною методикою це робота над спільними проектами. Той же самий стимул використовується й у дистанційнім навчанні, і в інтенсивній методиці. Найчастіше ситуації, використовувані в ході навчання, носять проблемний характер. Ці ситуації повинні сприяти формуванню різних думок у тих, яких навчають, і не давати однозначного розв'язку. Обговорення подібних ситуацій дозволяє зіштовхувати різні думки, викликаючи потребу відстояти свою точку зору, тобто потребу в спілкуванні іноземною мовою. Використання проблемних ситуацій також має ще одну позитивну сторону, тому що дає можливість вирішувати і виховні завдання, оскільки виховати активну особистість можна тільки під час обговорення ситуацій, в основі яких лежать справжні цінності.[2;175]

Також важливо відзначити, що ситуативність повинна пронизувати всі етапи засвоєння мовного матеріалу.

Крім того, практично у всіх методах широко використовується колективна спільна діяльність. Тенденція заміни індивідуальної роботи групою розвивається вже давно. Колективна робота дуже активізує колектив. Формування навичок і вмінь відбувається в системі колективних дій, які сприяють внутрішній мобілізації можливостей кожного учня. Форми колективної взаємодії легко реалізуються на заняттях. Це робота в парах, утрюх, у мікрогрупах і в повних групах. Слід також зазначити, що рольове спілкування, постійно взаємодіючи з особистісним, є його передумовою й умовою. Ситуації рольового спілкування, у яких формуються навички й уміння іншомовного спілкування, забезпечують перехід до більш високого рівня спілкування.

І всеж-таки колективна робота у всіх методиках реалізується по-різному. У комунікативній методиці - це створення ситуацій, подібних реальним, постановка проблемних питань і їх обговорення. При роботі з інтерактивною методикою - це рольові ігри, які, однак, допускають також і особистісний прояв. При роботі з рольовими іграми ніколи не виникає протиріччя між "я - маскою" і "я - учнем". Це природньо, тому що поведінка учнів задана в ситуаціях навчальних діалогів, а особистісні установки й цінності персонажів не суперечать світогляду тих, кого навчають. При дистанційному навчанні широко використовується навчання в співробітництві, а щоб пізнавальна діяльність тих, кого навчають, не здобувала пасивний характер, спілкування того, кого навчають, не обмежується тільки викладачем, для цього передбачається спільна групова робота над різними спільними проектами. Але, в першу чергу там, де це можливо, використовуються міжнародні проекти з носіями мови. Також при технічному оснащенні використовуються різні конференції і участь у міжнародних конференціях через систему Internet. У проектній методиці також використовується групова спільна робота над проектами.[2;176]

Наступна риса, що зустрічається в усіх методиках - це пізнавальна самостійність. Ураховується те, що тепер навчання англійській мові повинно будуватися на принципово новій основі, яка здійснює перенос акценту з передачі тим, кого навчають, готових знань до добування їх у процесі активної учбово-пізнавальної діяльності, завдяки чому формується активна особистість із творчим мисленням. Широко застосовується цей принцип у діяльнісній методиці, тому що він розрахований насамперед на людей зі сложившимся логічним мисленням. Крім того, він дозволяє усвідомлено опановувати мовними засобами і осмислено їх використовувати, а також він забезпечує формування міцних знань і вмінь. У центрі процесу навчання за методикою дистанційного навчання лежить самостійна пізнавальна діяльність того, кого навчають. Самостійна діяльність по оволодінню різними видами мовної діяльності, формуванню необхідних навичок і вмінь є специфікою даної області. При цьому система дистанційного навчання не має твердого графіка занять, тобто дає можливість займатися в зручний для того, кого навчають, час. Мережа Internet надає можливість самостійної роботи з автентичною інформацією.[3; 2]

Усе більше поширення в методиках навчання іноземним мовам здобувають риси інтенсивної методики навчання англійській мові. Так, наприклад, поліфункціональні вправи. Необхідно пам'ятати, що поліфункціональність властива і повина бути характерна для усіх мовних вправ в існуючій практиці навчання. Адже при цьому задіяно кілька видів діяльності: аудіювання, говоріння й певні граматичні знання.

Також застосовуються умовно-мовні вправи, що колись були характерною рисою комунікативної методики. Тепер же вони використовуються і в інтерактивній методиці.

Існує ще одна ідея, що зустрічається практично у всіх методиках, з невеликими варіаціями. Це принцип керування навчальним процесом на базі його квантування і програмування в комунікативній концепції. Квантуванню при цьому зазнає все, починаючи із цілей і закінчуючи матеріалом, навчальний процес розподіляється на певні цикли. У проектній методиці подібне явище називається "принципом систематичності", який проявляється не тільки в розподілі матеріалу на теми й підтеми, але й у циклічній організації навчального процесу. Навчальний процес при дистанційному навчанні зазнає структурування; структура курсу є модульною, щоб той, кого навчають, міг чітко усвідомлювати своє просування від модуля до модуля, або вибирати модуль залежно від рівня своєї підготовки. Навіть діяльнісна методика поділяє курс оволодіння іноземною мовою, як уже було сказано раніше, на попереднє оволодіння мовними засобами і наступним оволодінням спілкуванням. А використовується ця систематизація навчання для більш конкретної постановки цілей курсів навчання; крім того, матеріал, об'єднаний по темах, більш зручний для запам'ятовування, а також його використання і закріплення [4;157].

Отже, роблячи висновки, можна сказати, що принцип комунікативної активності має велике значення у навчанні іншомовному спілкуванню, у вивченні іноземної мови. Спільна діяльність учнів у процесі пізнання, засвоєння навчального матеріалу означає, що кожний робить свій особливий індивідуальний внесок, йде обмін знаннями, ідеями, способами діяльності. Цікаво, що відбувається це в атмосфері доброзичливості і взаємної підтримки. Вчитель не домінує на уроці, між учнем і вчителем відбуваються демократичні відносини. Все це дозволяє не тільки одержувати нові знання, але і розвиває саму пізнавальну діяльність, переводить її на більш високі форми кооперації та співробітництва.

Список використаної літератури

1. Карпенко М. П. Вуз XXI века: возможности и решения // Информационные и коммуникационные технологии в образовании. М, 2005. С. 15 - 24.
2. Кухаренко В.М., Рибалко О.В., Сиротенко Н.Г. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: Навчальний посібник. 2-е вид., доп./ За ред. В.М. Кухаренка – Харків: НТУ „ХПІ”, „Торсінг”, 2001. – 320 с.
3. Любченко О.А. Стратегія інтерактивного спілкування / О.А. Любченко. – Газ. „Англійська мова”. – 2002. - №1. – С.3.
4. Труш Т.Ю. Незвичайні підходи до навчання іноземної мови / Т.Ю. Труш. – Київ : Світоч, 2010. – 348 с.

Автори

Максимова Ірина Олександрівна, викладач, ХНЕУ ім.С.Кузнеця (maksymoviryna@gmail.com)

Тези доповіді надійшли 06 лютого 2017 року.

Опубліковано в авторській редакції.